

भारत का राजपत्र

The Gazette of Extraordinary भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1
Part XII Section 1
भाग बारा अनुभाग 1

प्राधिकार से प्रकाशित
PUBLISHED BY AUTHORITY
प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. 1	नई दिल्ली, अगस्त 15-21, 2019/24-30 श्रावण (शक) 1941	[खंड 18]
No. 1]	NEW DELHI, AUGUST 15-21, 2019/24-30 SHRAVAN (SAKA) 1941	[Vol. 18]
अं. १]	नवी दिल्ली, ऑगस्ट १५-२१, २०१९/२४-३० श्रावण (शके) १९४१	[खंड १८]

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, अगस्त 15-21, 2019/24-30 श्रावण (शक) 1941

- (1) दि ऑल इंडिया सर्विसेस एक्ट, 1951, (2) दि प्रोबेशन ऑफ ऑफेण्डर्स एक्ट, 1958, (3) दि ओथस् एक्ट, 1969, (4) दि अंथोरिटेटिव टेक्स्टस् (सेन्ट्रल लॉज) एक्ट, 1973, (5) दि गवर्नर्स (इमॉल्युमेन्ट्स, अलॉउन्सेस अंड प्रिव्हेजेस) एक्ट, 1982, (6) दि सेन्ट्रल एज्युकेशनल इन्स्टिट्युशन्स (रिझर्वेशन इन अँडमिशन) एक्ट, 2006, (7) दि मेन्टेनन्स अंड वेल्फेअर ऑफ पेरेन्ट्स अंड सिनियर सिटिजन्स एक्ट, 2007, (8) दि अनआर्गनाईज्ड वर्कर्स सोशल सिक्युरिटी एक्ट, 2008, (9) दि नेशनल इन्हेस्टिगेशन एजन्सी एक्ट, 2008, (10) दि बर्थस्, डेथस् अंड मेरेजेस रजिस्ट्रेशन एक्ट, 1886, (11) दि डिपार्टमेंट इन्क्वायरीज (इन्फोर्समेंट ऑफ अटेंडन्स ऑफ विटनेसेस अंड प्रॉडक्शन ऑफ डॉक्युमेंट्स) एक्ट, 1972, (12) दि प्रि-कन्सोशन अंड प्रि-नेटल डायानोस्टिक टेक्निक्स (प्रोहिबिशन ऑफ सेक्स सिलेक्शन) एक्ट, 1994, (13) दि ग्राम न्यायालयाज् एक्ट, 2008, (14) दि नेशनल फूड सिक्युरिटी एक्ट, 2013, (15) दि प्रोहिबिशन ऑफ एम्लॉयमेंट अंज मन्युअल स्कॉल्न्जस अंड देवर रिहॅबिलिटेशन एक्ट, 2013 के मराठी अनुवाद राष्ट्रपती के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जायेंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi, AUGUST 15-21, 2019/24-30 SHRAVAN (SAKA) 1941

The Translation in Marathi of (1) The All-India Services Act, 1951, (2) The Probation of Offenders Act, 1958, (3) The Oaths Act, 1969, (4) The Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973, (5) The Governors (Emoluments, Allowances and Privileges Act, 1982, (6) The Central Educational Institutions (Reservation in Admission) Act, 2006, (7) The Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007, (8) The Unorganised Workers' Social Security Act, 2008, (9) The National Investigation Agency Act, 2008, (10) The Births, Deaths and Marriages Registration Act, 1886, (11) The Departmental Inquiries (Enforcement of Attendance of Witnesses and Production of Documents) Act, 1971, (12) The Pre-Conception and Pre-natal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) Act, 1994, (13) The Gram Nyayalayas Act, 2008, (14) The National Food Security Act, 2013, (15) The Prohibition of Employment as Manual Scavengers and their Rehabilitation Act, 2013 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली, ऑगस्ट १५-२१, २०१९/२४-३० श्रावण (शके) १९४१

पुढील अधिनियमांचे म्हणजे (१) दि अॅल इंडिया सर्किंसेस अॅक्ट, १९५१, (२) दि प्रोबेशन ऑफ ऑफिसर्स अॅक्ट, १९५८, (३) दे ओथर्स अॅक्ट, १९६९, (४) दि ऑथोरिटेटिव टेक्स्ट्स (सेट्रल लॉज) अॅक्ट, १९७२, (५) दि गव्हर्नर्स (इमॉल्युमेन्ट्स, अलॉन्सेस अॅण्ड प्रिव्हिलेजेस) अॅक्ट, १९८२, (६) दि सेट्रल एज्युकेशनल इन्स्टिट्युशन्स (रिझर्वेशन इन अॅडमिशन) अॅक्ट, २००६, (७) दि मेंटेनेंस अॅण्ड वेल्फेअर ऑफ पेरेंट्स अॅण्ड सिनियर सिटिंग्स अॅक्ट, २००७, (८) दि अनऑर्गनाईज्ड वर्कर्स सोशल सिक्युरिटी अॅक्ट, २००८, (९) दि नेशनल इन्हेस्टिगेशन एजन्सी अॅक्ट, २००८, (१०) दि बर्थस, डेथस अॅण्ड मरेजेस रजिस्ट्रेशन अॅक्ट, १९८६, (११) दि डिपार्टमेंटल इन्कायरिज (इन्फोर्समेंट ऑफ अटेंडन्स ऑफ विटनेसेस अॅण्ड प्रॉडक्शन ऑफ डॉक्युमेंट्स) अॅक्ट, १९७२, (१२) दि प्रिकन्सेशन अॅण्ड प्रिनेटल डायग्नोस्टिक टेक्निक्स (प्रोहिबिशन ऑफ सेक्स सिलेक्शन) अॅक्ट, १९९४, (१३) दि ग्राम न्यायालयाज् अॅक्ट, २००८, (१४) दि नेशनल फूड सिक्युरिटी अॅक्ट, २०१३, (१५) दि प्रोहिबिशन ऑफ एम्प्लॉयमेंट ऑफ न्युअल स्कॅक्वेन्जर्स अॅण्ड देअर रिहॅबिलिटेशन अॅक्ट, २०१३ या अधिनियमांचा माराठी अनुवाद याद्वारे, राष्ट्रपतीच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत असून प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३ (१९७३ चा ५०) याच्या कलम २, खंड (क) अन्वये हा अनुवाद त्या अधिनियमांचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

(१९६९ चा अधिनियम क्रमांक ४४)

[२९ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी यथाविद्यमान]

[२६ डिसेंबर, १९६९.]

न्यायिक शपथांच्या संबंधातील कायदा एकत्रित करून विशेषित करण्यासाठी आणि अन्य विवक्षित प्रयोजनांसाठी अधिनियम.

भारतीय गणराज्याच्या विसाव्या वर्षी संसदेकडून पुढीलप्रमाणे अधिनियमित होवो :—

१. (१) या अधिनियमास, ‘शपथ अधिनियम, १९६९’ असे म्हणता येईल.

संक्षिप्त नाव व
विस्तार.

(२) त्याचा विस्तार जम्मू व काश्मीर राज्य खेरीजकरून संपूर्ण भारतभर आहे.

२. या अधिनियमातील कोणतीही गोष्ट लष्करी न्यायालयांसमोरील कार्यवाहीस किंवा संघराज्याच्या विवक्षित शपथा व सशस्त्र सेनांच्या सदस्यांबाबत केंद्र सरकारने विहित केलेल्या शपथा, दृढकथने किंवा अधिकथने यांना लागू दृढकथने यांची होणार नाही.

३. (१) पुढील न्यायालयांना व व्यक्तींना, कायद्याने त्यांना नेमून दिलेली कर्तव्ये पार पाडताना किंवा शपथा देण्याचा त्यांना प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करताना, स्वतः किंवा कलम ६, पोटकलम (२) च्या उपबंधांच्या अधिकार. अधीनतेने त्यांनी याबाबतीत अधिकार प्रदान केलेल्या अधिकारांयाकरवी शपथग्रहण किंवा दृढकथन करवून घेण्याचा अधिकार असेल, ती न्यायालये व त्या व्यक्ती अशा :—

(क) सर्व न्यायालये व साक्षीपुरावा घेण्यास कायद्याने किंवा पक्षकारांच्या संमतीने प्राधिकार असणाऱ्या व्यक्ती ;

(ख) कोणत्याही भूसेनेच्या, नौसेनेच्या किंवा वायुसेनेच्या ठाण्याचा अथवा संघराज्याच्या सशस्त्र सेनेच्या ताब्यात असलेल्या जहाजाचा समादेशक अधिकारी—मात्र ते शपथग्रहण किंवा दृढकथन त्या ठाण्याच्या सीमांमध्ये करवलेले असले पाहिजे.

(२) पोटकलम (१) द्वारे किंवा त्या त्या काळी अंमलात असणाऱ्या अन्य कोणत्याही कायद्याद्वारे किंवा त्याखाली प्रदान केलेल्या अधिकारांना बाध न येता, प्रतिज्ञालेखांच्या प्रयोजनार्थ शपथग्रहण किंवा दृढकथन करण्याबाबत कोणत्याही न्यायालयाला, न्यायाधीशाला, दंडाधिकाराला किंवा व्यक्तीला,—

(क) न्यायिक कार्यवाहीच्या प्रयोजनार्थ असलेल्या प्रतिज्ञालेखांच्या बाबतीत, उच्च न्यायालयाने ; किंवा

(ख) अन्य प्रतिज्ञालेखांच्या बाबतीत, राज्य शासनाने,

अधिकार प्रदान केलेले असल्यास त्यांना शपथग्रहण किंवा दृढकथन करवता येईल.

४. (१) पुढील व्यक्ती शपथग्रहण किंवा दृढकथन करतील, त्या अशा :—

साक्षीदार, दुभाषी

आणि ज्यूरी-

सदस्य यांनी

शपथग्रहण किंवा

(क) सर्व साक्षीदार, म्हणजे ज्या व्यक्तींची कोणत्याही न्यायालयाला अथवा अशा व्यक्तींची तपासणी करण्याचा किंवा साक्षीपुरावा घेण्याचा कायद्याने किंवा पक्षकारांच्या संमतीने प्राधिकार असणाऱ्या व्यक्तीला कायदेशीरपणे साक्ष तपासणी करता येईल किंवा ज्यांना त्यांच्यापुढे साक्ष देता येईल किंवा दृढकथन करणे. देण्यास भाग पाडता येईल त्या व्यक्ती ;

(ख) साक्षीदारांना विचारलेले प्रश्न व त्यांनी दिलेली साक्ष यांचे भाषांतर करून सांगणारा दुभाषी ; आणि

(ग) ज्यूरी-सदस्य :

परंतु असे की, जेव्हा साक्षीदार हा बारा वर्षांखालील वयाचे बालक असेल, आणि त्या साक्षीदाराला उरी खरे बोलण्याचे कर्तव्य समजत असले तरी त्याला शपथ किंवा दृढकथन यांचे स्वरूप समजत नाही असे न्यायालयाचे किंवा अशा साक्षीदाराची साक्ष तपासणी करण्याचा प्राधिकार असणाऱ्या व्यक्तीचे मत असेल तर, या कलमाचे पूर्वगामी उपबंध आणि कलम ५ चे उपबंध अशा साक्षीदाराला लागू होणार नाहीत; परंतु अशा कोणत्याही प्रकरणी शपथ किंवा दृढकथन यांच्या अभावी अशा साक्षीदाराने दिलेली कोणतीही साक्ष अस्वीकार्य ठरणार नाही, तसेच सत्यकथन करण्याच्या साक्षीदाराच्या आबंधनास त्यामुळे बाध येणार नाही.

(२) या कलमातील कोणत्याही गोष्टीमुळे फौजदारी कार्यवाहीमध्ये, आरोपी व्यक्तीची बचावपक्षाचा साक्षीदार म्हणून साक्ष तपासणी करावयाची नसेल तर, तिच्याकडून शपथग्रहण किंवा दृढकथन करवणे कायदेशीर हंणार नाही अथवा कोणत्याही न्यायालयाच्या अधिकृत दुभाष्याने आपली पदीय कामे पार पाडण्यास सुरुवात केल्यानंतर त्याच्याकडून, तो आपली कर्तव्ये इमानदारीने पार पाडील अशा तन्हेचे शपथग्रहण किंवा दृढकथन करवणे आवश्यक ठरणार नाही.

**दृढकथन करू
इच्छिणाऱ्या
व्यक्तीने दृढकथन
करणे.** ५. एखाद्या साक्षीदाराला, दुभाष्याला किंवा ज्यूरी-सदस्याला शपथग्रहण करण्याएवजी दृढकथन करता येईल.

**शपथा किंवा
दृढकथने यांचे
नमुन्यापैकी त्या त्या प्रकरणाच्या परिस्थितीमध्ये जो समुचित असेल अशा एखाद्या नमुन्यानुसार करवली जातील :** नमुने.

परंतु असे की, कोणत्याही न्यायिक कार्यवाहीमध्ये एखाद्या साक्षीदाराची तो ज्या वर्गाचा आहे त्या वर्गाच्या व्यक्तीमध्ये सर्वास प्रचलित असणाऱ्या किंवा त्यांनी बंधनकारक मानलेल्या अशा आणि न्याय किंवा सभ्यता याना प्रतिकूल नसलेल्या आणि कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीवर परिणाम करत असल्याचे न दिसणाऱ्या अशा कोणत्याही नमुन्यात शपथ घेऊन किंवा गांभीर्यपूर्वक दृढकथन करून साक्ष देण्याची इच्छा असेल तर, त्याला न्यायालय, स्वतःला योग्य वाटल्यास, यात यापूर्वी काहीही अंतर्भूत असले तरी, अशी शपथ घेऊन किंवा दृढकथन करून साक्ष देण्यास मुभा देऊ शकेल.

(२) सर्वोच्च न्यायालय व उच्च न्यायालये यांहून अन्य सर्व न्यायालयांच्या बाबतीत, अशी सर्व शपथग्रहणे व दृढकथने ही त्या न्यायालयाचा खुद्द पीठासीन अधिकारी, अथवा न्यायाधीश किंवा दंडाधिकारी यांच्या न्यायपीठाच्या बाबतीत त्या न्यायाधीशांपैकी किंवा, प्रकरणपरत्वे, दंडाधिकाऱ्यांपैकी कोणीही करवील.

**शपथेचा अभाव
किंवा नियमबाबू
गोष्ट यांमुळे
कार्यवाही व
साक्षीपुरावा
विधिबाबू न होणे.** ७. कोणतीही शपथ घेण्यास किंवा कोणतेही दृढकथन करण्यास चुकणे, त्या दोहोपैकी एखाद्या कृतीऐवजी दुसऱ्या कृतीचा अवलंब करणे, आणि कोणतेही शपथग्रहण किंवा दृढकथन करवण्यामधील किंवा ते ज्या नमुन्यामध्ये करवले जाईल त्यामधील कोणतीही नियमबाबू गोष्ट ज्यामध्ये किंवा ज्याच्याबाबत घडली ३ शी कोणतीही कार्यवाही किंवा असा कोणताही साक्षीपुरावा हा अशी अकृती, बदली कृती किंवा नियमबाबू असले गोष्ट यांमुळे विधिबाबू ठरणार नाही किंवा सत्यकथन करण्याच्या साक्षीदाराच्या आबंधनाला त्यामुळे बाध येणार न ही.

**साक्ष देणाऱ्या
व्यक्ती सत्यकथन
करण्यास बांधील
असतील.** ८. कोणतेही न्यायालय अथवा शपथग्रहण किंवा दृढकथन करवण्यास याद्वारे प्राधिकृत केलेली व्यक्ती य च्यापुढे कोणत्याही विषयावर साक्ष देणारी प्रत्येक व्यक्ती अशा विषयावर सत्यकथन करण्यास बांधील असेल.

**निरसन व
व्यावृती.** ९. (१) 'भारतीय शपथ अधिनियम, १८७३' हा याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे. १८७३

(२) या अधिनियमाच्या प्रारंभी प्रलंबित असलेल्या कोणत्याही कार्यवाहीमध्ये उक्त अधिनियमाच्या कलम ८ मध्ये विर्निर्दिष्ट केलेल्या अशा कोणत्याही शपथेस किंवा दृढकथनास बांधलेले राहण्याचे पक्षकारांनी कबूल केले असेल तर, उक्त अधिनियमाचे निरसन झाले असले तरीही त्याची कलमे ९ ते १२ यांचे उपबंध, जणू काही हा अधिनियम पारित झालेलाच नसावा त्याप्रमाणे अशा कबुलीला लागू असण्याचे चालू राहतील.

चा १०.

अनुसूची

(कलम ६ पहा)

शपथा किंवा दृढकथने यांचे नमुने

नमुना क्र. १ (साक्षीदार) :—

मी, इश्वराला स्मरून शपथ घेतो की, मी जे काही सांगेन ते खरे सांगेन, संपूर्ण खरे सांगेन आणि खन्याशिवाय काहीही सांगणार गाही.

नमुना क्र. २ (ज्यूरी-सदस्य) :—

मी, इश्वराला स्मरून शपथ घेतो की, मी यथायोग्य व यथार्थ संपरीक्षा करीन आणि राज्य व माझ्या स्वाधीन करण्यात येईल असा/असे न्यायापनासमोरील कैदी यांच्यामध्ये खरेखुरे अधिमत देईन आणि साक्षीपुराव्यानुसार खराखुरा अधिनिर्णय देईन.

नमुना क्र. ३ (दुभाषी) :—

मी, इश्वराला स्मरून शपथ घेतो की, साक्षीदारांना विचारलेल्या सर्व प्रश्नांचे व त्यांनी दिलेल्या साक्षीपुराव्याचे यथायोग्य व गंभीर्यपूर्वक दृढकथन करतो व यथार्थ भाषांतर करून ते समजावून देईन आणि माझ्याकडे भाषांतरासाठी दिलेल्या सर्व दस्तऐवजांचे यथातथ्य व बिनचूक भाषांतर करीन.

नमुना क्र. ४ (प्रतिज्ञालेख) :—

मी, इश्वराला स्मरून शपथ घेतो की, हे माझे नाव आणि ही स्वाक्षरी (किंवा निशाणी) आहे आणि माझ्या या प्रतिज्ञालेखाचा तपशील खरा आहे.